

Особливо хочеться виділити роботу секції «Видання джерел – обмеження та перспективи». Краківські історики, причетні до видання джерел, уже не вперше порушують проблеми, пов'язані з підготовкою до друку та видання джерел ранньомодерної доби. Минулого року вони опублікували матеріали конференції, спеціально присвяченої цій темі «Teoria i praktyka edycji nowożytnych źródeł w Polsce (XVI–XVIII wiek)» (Pod red. Adama Perlakowskiego. Kraków, 2011). У збірнику представлено публікації відомих польських істориків (Губерт Лашкевич, Януш Грухаля, Генрик Гмітерек, Вацлав Урущак, Генрик Люлевич, Анна Філіпчак-Коцур, Войтех Кравчук, Мирослав Нагельський, Богдан Рок, Єжи Дигдаля, Ярослав Столицький, Януш Тандецький та ін.), які поділилися власним досвідом у цій сфері, наголосили на застарілості існуючої інструкції до видання джерел старопольською мовою авторства Казимира Лешшого та необхідності підготовки нової концепції. Під час роботи сесії відбулося жваве обговорення названих проблем за участю істориків Польщі (*Войтех Кравчук, Адам Перляковський, Губерт Лашкевич, Януш Грухаля, Каміла Фольпрехт*), Білорусі (*Олександр Груша*), України (*Наталія Яковенко, Наталія Білоус, Наталія Старченко, Ірина Ворончук, Віталій Михайловський*), Росії (*Костянтин Єрусалимський, Олександр Малов*), Литви (*Ельмантас Мейлус*). Доповіді референтів продемонстрували усе розмаїття підходів і концепцій до видання джерел. Організатори роботи секції наголосили на необхідності продовження дискусії у майбутньому та об'єднанні зусиль різних фахівців – істориків, істориків права, філологів та літературознавців, яким не байдужі видавничі проблеми, для вироблення нової концепції публікації джерел ранньомодерної доби.

Учасники конгресу також брали участь у дискусійних панелях: «Історик у публічному просторі», «Що таке Центральна Європа і хто до неї належить?», «Германські народи в Центральній Європі. Історичні та археологічні дослідження», «Периферія історії? Мікроісторія – гендер – усна історія», «Спадщина і пам'ять», «Польща в Центральній-Східній Європі. Історіографічні образи», «Досвід і перспективи дослідницької співпраці у Центральній Європі».

В останній день конгресу організатори підсумували результати роботи секцій і визнали її досить ефективною та плідною. Відбулася презентація історичних інститутів різних університетів задля налагодження контактів зі співпраці й обміну досвідом. Працював книжковий ярмарок. Матеріали конгресу планується видати окремим виданням.

Ю.А.Мицик (Київ), І.Ю.Тарасенко (Київ)

VII НАУКОВІ ЧИТАННЯ, ПРИСВЯЧЕНІ ГЕТЬМАНОВІ ІВАНОВІ ВИГОВСЬКОМУ

13 жовтня у с. Руда Жидачівського району Львівської області в Музеї-меморіалі гетьмана Івана Виговського відбулися VII наукові читання, присвячені цій відомій історичній постаті. Наукові заходи не випадково проводяться у с. Руда, адже тут була маєтність І.Виговського і село є місцем його можливого поховання. Читання, започатковані директором Львівської національної галереї мистецтв, Героєм України *Борисом Григоровичем Возницьким*, уперше були проведені по його смерті (його світлу пам'ять присутні вшанували хвилиною мовчання).

Відкрив читання наук. співроб. Львівської національної галереї мистецтв *С.І.Ревуцький*, потім слово було надано її генеральному директорові, дочці Б.Г.Возницького, – *Л.Б.Разумковій*, котра доповіла про роботу з підготовки експозиції Жидачівського

краєзнавчого музею, в якому важливе місце буде відводитися гетьману І.Виговському. Доповідач *О.Данилишин* розповів про розвиток краєзнавства в цьому районі, зокрема проведення записів спогадів ветеранів УПА. Вступна частина читань була завершена привітанням учасників конференції представники Жидачівської райдержадміністрації.

Після короткої перерви почалася безпосередньо робота конференції. Д-р іст. наук, пров. наук. співроб. Інституту історії України НАНУ *Т.Чухліб* виступив із доповіддю «Невідоме з історії родоводу Виговських», в якій повідомив про могилу Петра Виговського (очевидно, онук гетьмана; помер у 1697 р.), виявлену у Ґданську. Д-р іст. наук, пров. наук. співроб. Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАНУ *Я.Федорук* запропонував слухачам доповідь «Епоха гетьмана Івана Виговського у дослідженнях Василя Герасимчука», в якій наголосив на доробку В.Герасимчука у цій науковій проблемі, вирізнив характерні риси його історичних поглядів, зокрема вказав на різницю у його баченні в цьому контексті Правобережної і Лівобережної України, Гадяцької унії як перехідного етапу, що міг привести до звільнення усіх етнічних земель, наголосив на впливі В.Липинського на погляди В.Герасимчука. Д-р іст. наук, зав. відділом Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАНУ *В.Брехуненко* у своїй доповіді «Іван Виговський та його концепція України як держави» акцентував на ролі І.Виговського у будівництві Української держави, зокрема вказав, що саме цей гетьман уживав термін «Україна» не в регіональному контексті, а для окреслення усіх етнічних українських земель.

Д-р іст. наук, зав. відділом Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАНУ *Ю.Мицик* та канд. іст. наук, наук. співроб. того ж Інституту *І.Тарасенко* у спільній доповіді «Популярна польська книга про Івана Виговського» приділили увагу праці польського дослідника Лукаша Оссолінського «Rzecz o hetmanie Wyhowskim» (Warszawa, 2009), яка була удостоєна в Польщі премії відомого публіциста, автора кількох науково-популярних книг з історії Речі Посполитої Павла Ясениці (Леона Бейнара). Було відзначено, що Л.Оссолінський у своїй праці припустився ряду помилок і трактовок у дусі сенкевичівських упереджень, і його книга в цілому належить лише до популярного жанру. На завершення *Ю.Мицик* представив перший том своєї нової археографічної праці «Джерела з історії Національно-визвольної війни 1648–1658 рр.» (Київ, 2012). Канд. іст. наук, заст. генерального директора Львівської національної галереї мистецтв *В.Пшик* оголосив доповідь на тему «Козацький мартиролог доби Руїни».

Наступні виступаючі звернулися до біографій діячів доби І.Виговського. Так, ст. наук. співроб. Чигиринського заповідника *Н.Кукса* у повідомленні «Данило Виговський: нотатки до політичного портрету» зупинилася на біографії полковника Данила Виговського – «правої руки» гетьмана, а д-р іст. наук, доцент кафедри історії України Української академії друкарства *М.Пасічник* у своєму виступі «Переяславський полковник Тиміш Цицора» акцентував увагу на основних моментах біографії антагоніста І.Виговського – переяславського полковника Тимоша Цицори.

У повідомленнях д-р іст. наук, проф., завідувач кафедри Львівського національного університету імені Івана Франка *Л.Войтович* («Козацька піхота: організації, озброєння та підготовки на тлі європейської лінійної піхоти») та канд. іст. наук, ст. наук. співроб. Інституту історії України НАНУ *Б.Черкас* («Воєнне мистецтво українського козацтва: порівняльний аналіз») зупинилися на особливих і спільних рисах козацького воєнного мистецтва у порівнянні з західноєвропейським. Зокрема *Л.Войтович* розвіяв деякі стереотипи (наприклад, про влучність стрільби на коні з «яничарки»), наголосив на

сильних і слабких сторонах козацької піхоти. *Б.Черкас* також презентував свою нову книгу «Синьоводська битва 1362 р.».

Наприкінці читань депутат постійної комісія з питань культури, історико-культурної спадщини, духовного відродження та засобів масової інформації Львівської обласної ради *О.М.Стахів* привітав його учасників та виконав кілька українських народних пісень у супроводі бандуриста. Потім науковці прибули до Жидачева, де ведеться робота з підготовки приміщення майбутнього краєзнавчого музею, для обговорення його концепції та експозиції.

Завершуючи наукове зібрання, її учасники запропонували видати друком свої доповіді й повідомлення (як це робилося після двох останніх читань) і присвятити цей збірник пам'яті *Б.Г.Возницького*.

Г.В.Боряк (Київ)

ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ СПІЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ІСТОРИКІВ

1 листопада 2012 р. у Москві в Інституті всесвітньої історії РАН відбулося чергове засідання Спільної українсько-російської комісії істориків, представленої переважно спеціалістами академічних інститутів України та Російської Федерації. Українську делегацію на чолі з директором Інституту історії України НАНУ акад. *В.А.Смолієм* склали його співробітники, доктори історичних наук *Г.В.Боряк, Г.В.Касьянов, І.І.Колесник, О.Є.Лисенко, В.М.Ричка* та *О.А.Удод*. З російського боку у засіданні взяли участь такі науковці: директор Інституту всесвітньої історії РАН акад. *О.А.Чубарьян, В.В.Іщенко* (Інститут всесвітньої історії РАН), *Є.Й.Пивовар* та *Л.Є.Горизонтов* (Російський державний гуманітарний університет), *І.М.Данилевський* (Вища школа економіки), *М.В.Дмитрієв* (Московський державний університет ім. М.В.Ломоносова), *В.А.Кучкін* (Інститут російської історії РАН), *В.І.Мироненко* (Інститут Європи РАН), *Т.Г.Тайрова* (Центр вивчення історії України Санкт-Петербурзького державного університету), *Б.М.Флоря* (Інститут слов'янознавства РАН).

Після традиційних інформацій співголів комісії – акад. *В.А.Смолія* та акад. *О.А.Чубарьяна* – про здобутки та плани істориків обох країн, а також проблеми академічних співтовариств в Україні та Російській Федерації, присутні взяли участь в обговоренні концепції перспективного історіографічного проекту, контури якого поступово вимальовувалися у дискусіях під час подібних форумів упродовж останніх двох – трьох років.

Ідеться про два паралельні узагальнюючі дослідження про динаміку розвитку історичної науки в Україні та Російській Федерації за два останні десятиліття через призму висвітлення ключових проблем національної історії ХХ ст. Ці дві колективні праці (скоріше за все – у вигляді нарисів), за задумом членів комісії, могли б репрезентувати теоретико-методологічні, джерельні та фактографічні здобутки двох національних історіографій і могли б бути оприлюднені у спільному виданні під умовною назвою «Проблеми української і російської історії ХХ ст. у висвітленні національних історіографій новітньої доби (кінець 1980-х – 2012 рр.)».

Предметом дискусії стало кілька альтернативних пропозицій щодо концепції проекту і структури нарисів. Зокрема, українські учасники озвучили такі можливі підходи до побудови дослідження: хронологічний (історія України ХХ ст. ділиться на 12 широких хронологічних періодів, наприклад «Україна в двох імперіях на початку